

Kulturförvaltningen
Diarienummer: KU 2024-01080
2025-02-14

Antikvarisk förundersökning fastigheten Björken 1 Skövde stad och kommun

Datum: 2025-02-14

Dokumentnamn: Antikvarisk förundersökning,
fastigheten Björken 1, Skövde stad och kommun.

Diarienummer: KU 2024-01080

Beställare: Vasabjörkens Fastighets AB

Kontaktperson: Ulf Larsson, Kulturförvaltningen, Västra Götalandsregionen

Foto: Ulf Larsson

Kartor: Lantmäteriet

Telefon: 0760 52 80 50

E-post: ulf.k.larsson@vgregion.se

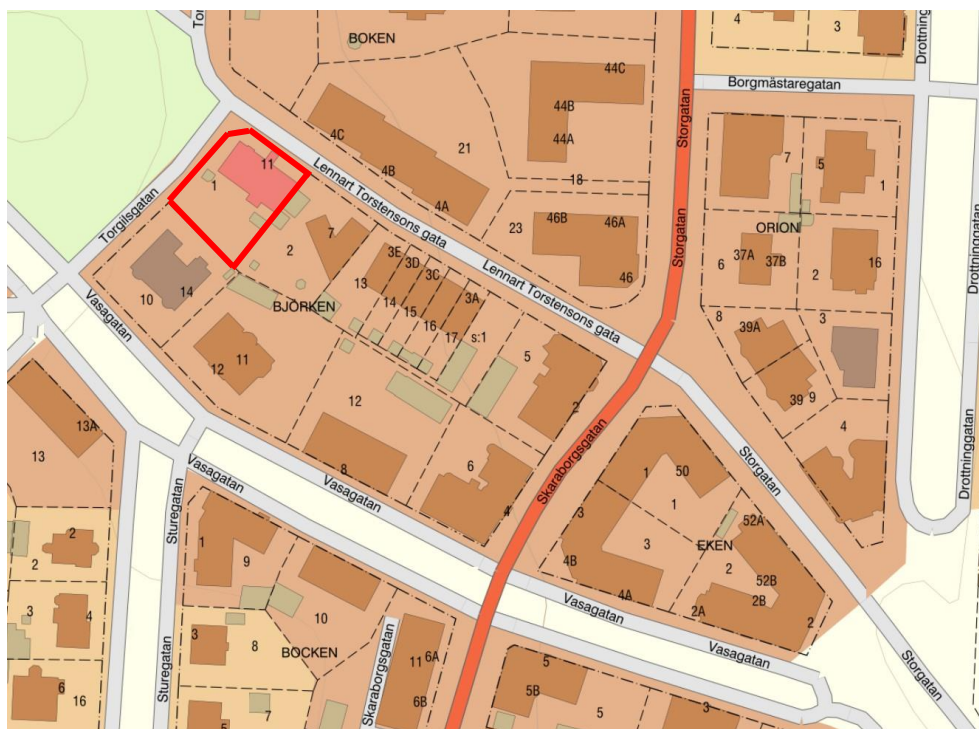
Innehåll

Innehåll.....	2
Inledning	3
Bakgrund och syfte	4
Historik och kulturhistorisk karaktärisering	6
Björken 1.....	6
Vasastaden.....	8
Kulturhistoriskt värde och viktiga karaktärsdrag	12
Björken 1.....	12
Vasastaden.....	14
Antikvarisk konsekvensbeskrivning.....	15
Rekommendationer samt underlag till varsamhets- och utformnings- bestämmelser i ny detaljplan.....	16
Rekommendationer.....	16
Underlag till varsamhets- och utformningsbestämmelser i ny detaljplan...	16
Källor	18
Tryckta källor	18
Otryckta källor.....	18

Inledning

Kulturmiljöenheten vid Kulturförvaltningen har på uppdrag av Vasabjörkens Fastighets AB upprättat en antikvarisk förundersökning för fastigheten Björken 1 i stadsdelen Vasastaden i Skövde stad och kommun, Västra Götalands län. Byggnaden är uppförd som förskola, men är sedan en tid utrymd och fastigheten planeras för ny användning. För att möjliggöra ny användning krävs att en ny detaljplan upprättas.

Den antikvariska förundersökningen avser fastighetens exteriör och den större kulturmiljö som Vasastaden utgör. Beskrivning och karaktärisering av fastigheten bygger främst på okulära besiktningar samt studier av relevant arkivmaterial. Arbetet med den antikvariska förundersökningen har utförts under vintern 2025 av antikvarie Ulf Larsson.

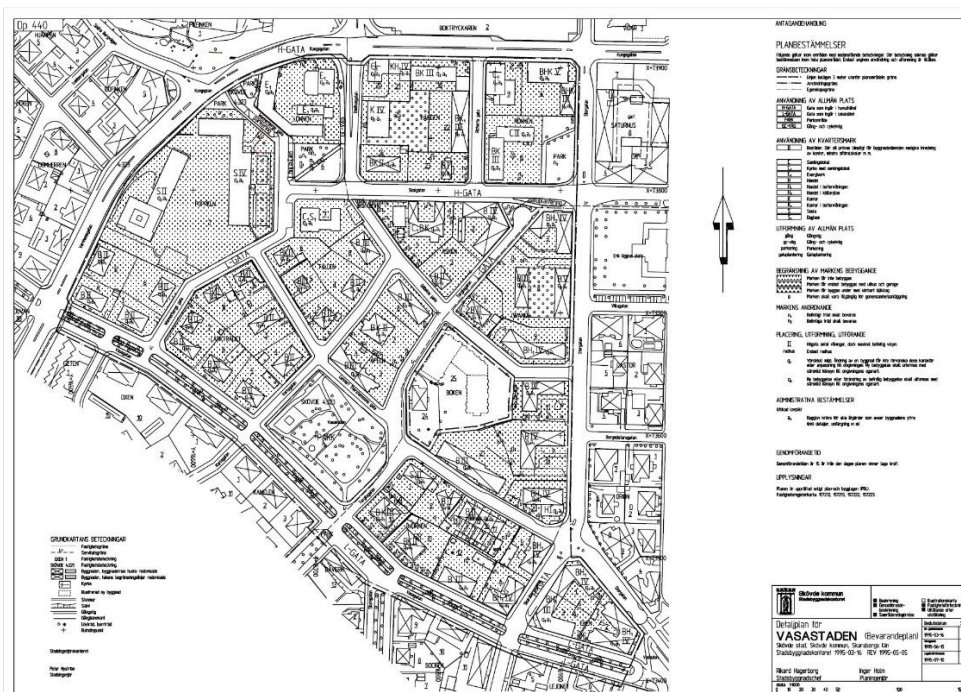

Kartbild över kvarteret Björken mm i Vasastaden. Fastigheten Björken 1 är inringad med röd linje. I övre vänstra hörnet ligger Vasakull. en och i det nedre högra hörnet Vasaplan.

Bakgrund och syfte

Fastigheten Björken 1 ligger i Vasastaden, en av Skövde stads mest värdefulla och identitetsskapande kulturmiljöer. Vasastaden uppmärksammades som värdefull kulturmiljö redan i samband med den inventering av kulturhistoriskt värdefulla byggnader och bebyggelsemiljöer i Skövde tätort som utfördes 1989-91 och som redovisas i boken ”Skövde - stadsplanering och bebyggelse 1760-1960”. Vid utarbetande av underlag till kulturmiljöprogram för Skövde kommun som utfördes 2009-2011 uppmärksammades åter Vasastaden som värdefull kulturmiljö.

Vasastaden omfattas sedan 1995 av en detaljplan med olika skyddsbestämmelser. Björken 1 omfattas av en generell skyddsbestämmelse (q3) som föreskriver att ”ny bebyggelse eller förändring av befintlig bebyggelse skall utformas med särskild hänsyn till omgivningens egenart”. I samband med ändrad användning av befintlig bebyggelse på fastigheten Björken 1 krävs att en ny detaljplan för fastigheten upprättas, där hänsyn tas till den värdefulla kulturmiljö som Vasastaden utgör. Skövde kommun har sett ett behov av att en antikvarisk förundersökning upprättas som underlag för att kunna bedöma vilka förändringar som kan tillåtas på fastigheten med hänsyn till den kulturmiljö som Vasastaden utgör.

Detaljplan för Vasastaden, Stadsbyggnadskontoret 1995.

Syftet med den antikvariska förundersökningen är att beskriva kulturhistoriska värden och viktiga karaktärsdrag hos fastigheten Björken 1 och kulturmiljön Vasastaden. Likaså är syftet att ge rekommendationer vad gäller vad gäller eventuella framtida åtgärder samt förslag till varsamhets- och utformningsbestämmelser i den nya detaljplanen.

Flygfotografi mot väster över nordvästra delen av kvarteret Björken. Foto: Skövde kommun.

Flygfotografi mot norr över nordvästra delen av kvarteret Björken. Foto: Skövde kommun.

Historik och kulturhistorisk karaktärisering

Björken 1

Fastigheten Björken 1 ligger i korsningen mellan Torgilsgatan och Lennart Torstensons gata i kvarterets norra del. Enligt kartor och flygfotografier från 1900-talets mitt utgjorde platsen för den nuvarande fastigheten tidigare den nordöstra delen av grannfastigheten med nuvarande beteckning Björken 10, där den s.k. "Villa Bäckström" uppfördes 1904. Av flygfotografier att döma utgjorde denna del av fastigheten villans trädgård med gräsmattor, lövträd och grusgångar. Det torde vara i samband med planering av den nuvarande byggnaden på Björken 1 som fastigheten avstyckades från Björken 10.

Den f.d. förskolebyggnaden på fastigheten Björken 1, 2025-01-20. Vy från Lennart Torstensons gata. Foto: Ulf Larsson.

Byggnaden på fastigheten Björken 1 uppfördes som förskolebyggnad i början av 1990-talet, efter ritningar upprättade 1990 av Contekton arkitekter i Skövde. Förskolebyggnadens exteriör är tidstypiskt gestaltad med drag av postmodernism i form av ett varierat fasaduttryck, t.ex. vad gäller sammanfogade byggnadsvolymer, fönsterplaceringar och byggnadsdetaljer med referenser till äldre arkitekturstilar. Fasaderna är huvudsakligen putsade i en för tiden karaktäristisk pastellrosa kulör med mindre inslag av träpanel på en byggnadsdel mot gården. De större takytorna täcks av rödbruna betongpannor, medan mindre takytor såsom skärmtak och takkupor mm är

täckta med röd plåt, som numera delvis blekts. Ytterdörrar och fönster är vita till färgen och moderna i utförande och material. De mindre komplementbyggnaderna på fastigheten har stilmässigt släktskap med förskolebyggnaden. Fasaderna är klädda med träpanel i olika riktningar och under taksprången löper dekorativa band av diagonalställt listverk. Taken är bandtäckta med röd plåt. Markytorna utgörs av såväl hårdgjorda ytor som gräs- och grustäckta ytor med inslag av lekredskap, anpassade efter ursprunglig förskoleverksamhet.

Fastigheten Björken 1, 2025-01-20. Vy mot gården från Torgilsgatan. Foto: Ulf Larsson.

Situationsplanen från 1990 redovisar en förrådsbyggnad på tomtens inre del, men idag finns två komplementbyggnader nära tomtgränsen på var sida om den öppna gårdsplanen, som möjligen har tillkommit senare. År 1997 utfördes en tillbyggnad vid förskolebyggnadens entré mot Lennart Torstensons gata i form av ett skärmtak med tillhörande plank, som troligen ersatte ett äldre skärmtak med kortare utsprång. Utöver dessa förändringar förefaller fastighetens byggnader vara oförändrade sedan byggnadstiden.

Kvarteret Björken utgörs till övervägande del av bebyggelse från 1900-talets första årtionden, bl.a. i form av ett par hyreshus från 1910-talet vid Skaraborgsgatan samt två exklusiva privatvillor uppförda alldeles i början av seklet och ett hyreshus från 1930-talet vid Vasagatan. Samtida med privatvillorna är bostadshuset på fastigheten Björken 2, ursprungligen uppfört som stallbyggnad till "Villa Bäckström" på Björken 10. Sydost om Björken 2 ligger vid Lennart Torstensons gata fem radhus med röda tegelfasader från slutet av 1970-talet.

Vasastaden

Vid sekelskiftet 1900 fanns behov av en ny stadsplan för den växande staden. Rutnätsplanen från 1877 ansågs otidsenlig och passade inte för de höglänta partierna söder om staden. En ny stadsplan togs fram av arkitekt Per-Olof Hallman och fastställdes 1903. Det blev en plan i tiden, inspirerad av de medeltida städernas skala och formvariation. I och med anpassningen till terrängen kunde man ge intryck av en mer omväxlande och organiskt framvuxen stadsplan.

Vy längs Lennart Torstensons gata med läroverket i fonden, 2025-01-20. Foto: Ulf Larsson.

Vasastaden började bebyggas omgående efter Per-Olof Hallmans stadsplan från 1903. Vasastaden kom att bli en Skövdes mest fashionabla stadsdelar under årtionden framöver med en borgerlig flerbostadsbebyggelse samt stora privatvillor. Exempel på områden som bär särskilt stark prägel av Hallmanplanen är Vasagatan, Torgilsgatan och Skaraborgsgatan. Den i stort sett intakta Hallmanplanen och den i huvudsak välbevarade bebyggelsen, som till stor del i tid tillkommit i nära sammanhang med planen, ger Vasastaden en helt egen karaktär i Skövde. Området ger, med sina esplanader, små platsbildningar och borgerlig stenstadsbebyggelse, ett storstadsmässigt intryck. Det intrycket ligger helt i linje med de mycket stadsmässiga ambitioner som fanns i den expansiva regements- och industristaden Skövde vid början av 1900-talet. I ett vidare perspektiv speglar området med sitt luftiga, terränganpassade gatunät och välbevarad tidstypisk bebyggelse, på ett åskådligt sätt stadsplane- och boendeideal under 1900-talets förra del.

Stadsdelen kännetecknas framför allt av den terränganpassade Hallmanplanen med esplanadgator och ofta lite böjda, ibland trädkantade sidogator. Terrängen höjer sig upp mot den centralt belägna parkanläggningen Vasakullen och upp mot läroverket i nordväst. Den tidigaste bebyggelsen vid Vasagatan var ett par stora och mycket påkostade privatvillor, båda byggda av höga militärer, vilket visar på att Vasastaden har särskilt stark förankring i den nya regementsstaden Skövde.

Vasagatan är anlagd som en esplanad med skilda körbanor och trädkantad promenadväg i mitten. Vid Vasaplan sammanstrålar den med Drottninggatan och Storgatan från Villastaden i nordost. Där byggdes redan 1905 några stora hyreshus i tidstypisk jugendstil som markerar platsens betydelse. Den ståtliga bebyggelsen vid Vasaplan visar på att ambitioner fanns att etablera en liten men central platsbildning, som även öppnar upp mot järnvägen och regementenas samtida militära etablissemang från 1910-talet i öster.

Korsningen Torgilsgatan-Vasagatan, 2025-01-20. Vasagatan bebyggdes tidigt med stora privatvillor för officerare vid Skövde garnison, bl.a. "Villa Bäckström" från 1904, närmast i bild. I bildens västra del skimtar den f.d. förskolebyggnaden på fastigheten Björken 1, uppförd på mark som ursprungligen utgjorde trädgård till "Villa Bäckström". Foto: Ulf Larsson.

Vid Vasakullen byggdes också omkring 1905 några tidstypiska stora jugendhus. Även Torgilsgatan kantas av exklusiva bostadshus i villastil, varav flera byggdes som enfamiljsvillor. Även Sturegatan anlades som en esplanad, men kom att bebyggas med hus med en något enklare karaktär. Vasastadens kärnområde kom att få en tidsmässigt enhetlig och sammanhållen

bebyggelsemiljö vad gäller stadsplan och arkitektur, varför bebyggelsen får betraktas vara starkt förankrad i områdets stadsplan och tillkomst. Husen ger sammantagna en mycket god bild av den tidens variationsrika stilyttringar i borgerlig stenstads- och villabebyggelse.

Vid sidan av det område som byggdes ut framför allt kring 1910 tillkom på 1930-talet en grupp med enhetligt utformade byggnader, huvudsakligen samlade kring Wennerbergs gata. Det fick prägel av institutions- och borgerligt bostadsområde och domineras av det nya läroverk som uppfördes på Vårfruplatsen 1930. Läroverket byggdes med fasader i rött tegel och de stora tegelvolymerna kom under det närmaste årtiondet att få ett stort inflytande på den närmaste omgivningen. I läroverkets närhet byggdes på 1930-talet ett flertal villor och hyreshus med rött fasadtegel, detta under en period där annars ljusa färger dominerade byggandet.

Vy längs Skolgatan med läroverket vid Vårfruplatsen i fonden, 2025-01-20. Bebyggelsen präglas av stora byggnadsvolymer med röda tegelfasader Foto: Ulf Larsson.

Det är främst i utkanterna av Vasastaden som några byggnader blivit ersatta eller starkt fasadförändrade under 1900-talets senare del. Enstaka nya byggnader har uppförts, exempelvis Björken 1 och radhusen på Björken 13-17 vid Lennart Torstensons gata samt flerbostadshus för äldreboende på fastigheten Boken 25. Fortfarande finns emellertid flera fastigheter där bebyggelsen är mycket litet förändrad eller så gott som helt har kvar en ursprunglig utformning.

Fasaderna i Vasastaden präglas i högg grad av ljus puts samt tegel i röd eller rödbrun kulör, även om det finns inslag av gula tegelfasader. Träfasader förekommer i stort sett bara på mindre komplementbyggnader. Husens tak täcks i regel av röda tegel- och betongpannor eller av plåt i svart, grå eller röd kulör. Enstaka ärgade koppartak förekommer.

Kvarteret Björken, 2025-01-20. Fasaderna karaktäriseras av puts i ljusa kulörer. Taken täcks av tegel- och betongpannor eller plåt. Vy från Vasakullen. Foto: Ulf Larsson.

Esplanaderna Vasagatan och Sturegatan samt Torgilsgatan är särskilt viktiga gatuvyer att slå vakt om. Vasaplans karaktär av en monumental om än liten centralplats består i stora drag, men har naggats i kanten vid bygget av en planfri korsning vid järnvägen. Viktigt att framhålla är att området inte har helt skarpa gränser, främst i nordost och nordväst och i viss mån i söder är det mer flytande. Exempelvis är den angränsande Villastadens yngsta del från 1900-talets början, i nordost, med de ståtliga sekelskiftesvillorna i kvarteren Orion och Capella, en mycket medvetet gestaltad entré till Vasaplan. I nordväst ansluter den monumentala 1930-talsmiljön kring läroverket i Vasastaden till 1920-30-talsmiljön kring Tingshuset i Villastadens utkant vid Skolgatan.

Kulturhistoriskt värde och viktiga karaktärsdrag

Björken 1

Björken 1 omfattas i detaljplanen från 1995 av en generell skyddsbestämmelse som föreskriver att ny bebyggelse eller förändring av befintlig bebyggelse skall utformas med särskild hänsyn till omgivningens egenart.

Fastigheten Björken 1 uppfördes för snart 35 år sedan och gavs en tidstypisk gestaltning. Förskolebyggnaden och dess förrådsbyggnader har bevarat mycket av sin ursprungliga karaktär. Fastighetens bebyggelse representerar på ett relativt tydligt sätt de postmodernistiska strömningar som präglar 1980- och 1990-talens arkitekturstilar. Postmodernismen var en reaktion mot den föregående modernistiska epoken som präglats av storskalighet, rätvinklighet och saklighet. Reaktionen mot modernismen tog sig under 1980- och 1990-talen uttryck i en större lekfullhet i gestaltningen, ofta med inslag av klassicistiska arkitekturelement. Fasadarkitekturen blev i postmodernismen en viktig fråga, som ibland prioriterades framför byggnadernas inre funktion och produktionsekonomi.

På förskolebyggnaden exemplifieras denna lekfullhet och variation genom den förhöjda och symmetriskt gestaltade volymen som kröns av en ventilationshuv med historiserande drag, friare fönsterplacering, utskjutande fönsterparti som skjuter upp ovan taklisten på entréfasaden, mindre inslag av träpanel på de i övrigt slätputsade fasaderna i pastellrosa kulör samt dekorativa element i anslutning till dörrar och fönsterpartier. På liknande vis är förrådsbyggnadernas diagonalställda fasadpanelen med dekorativa kryssformade listverk och plåttak uttryck för tidens arkitekturideal.

Efter en generation är det ofta möjligt att bedöma en byggnads kulturhistoriska värde, så även i fallet med fastigheten Björken 1. Bebyggelsens tidstypiska gestaltning är relativt oförändrad, vilket bidrar till ett visst kulturhistoriskt värde, främst i form arkitekturhistoriska och arkitektoniska värden. Genom sin ursprungliga funktion som förskola uppförd under en tid då barnomsorgen byggs ut alltmer representerar byggnaden även samhällshistoriska och socialhistoriska värden. I likhet med andra byggnader i Vasastaden från 1900-talet senare del kan senare tiders bebyggelse sägas representera ett visst kontinuitetsvärde, då de visar på en utveckling av Vasastaden som i övrigt främst präglas av tidigt 1900-tal. För en del människor som vistats i byggnaden under sitt liv kan den f.d. förskolebyggnaden även stå för ett visst identitetsvärde. Dessa olika aspekter på kulturhistoriskt värde behöver beaktas vid eventuella framtida förändringar.

Även om den f.d. förskolebyggnaden har ett visst kulturhistoriskt värde bedöms den inte utgöra en särskilt värdefull byggnad. Denna bedömning grundas på byggnadens avvikande karaktär i Vasastaden som i övrigt domineras av äldre bebyggelse. Det är därför tillräckligt att fastigheten i ny detaljplan får varsamhetsbestämmelse, k-bestämmelse.

Exempel på viktiga karaktärsdrag på Björken 1, 2025-01-20. Foto: Ulf Larsson.

Viktiga karaktärsdrag hos byggnaderna på Björken 1 utgörs av de tidstypiska drag från byggnadstiden som redovisats ovan, t.ex:

- Variation i byggnadsvolymernas form och höjd
- Slätputsade pastellfärgade fasader med mindre inslag av träpanel i olika riktningar
- Väl genomtänkt men viss oregelbundenhet i fönstrens placering, form och storlek
- Enstaka dekorativa element, särskilt i anslutning till dörrar och fönsterpartier

Vasastaden

Vasastaden är sedan länge uppmärksammas som värdefull kulturmiljö, såväl vid bebyggelseinventering 1989-91 som i underlag till kulturmiljöprogram från 2009-2011. Vasastaden omfattas sedan 1995 av en detaljplan med olika skyddsbestämmelser.

Tillsammans med Villastaden och Västermalm är Vasastaden en av Skövdes mest uttrycksfulla och identitetsbärande karaktärsmiljöer. Bland annat är de gröna esplanadgatorna ett signum för Skövde. Kulturmiljön är mycket starkt förankrad i Skövdes expansion som järnvägs- och regementsstad och av största betydelse för Skövde ur kulturhistorisk synpunkt. Hallmanplanen i Vasastaden och Västermalm är dessutom idag ett av regionens mest genuint bibehållna exempel på stadsplanering och representativ stenstadsbebyggelse från det tidiga 1900-talet. Kulturmiljön har således mycket höga kulturvärden. Viktiga gatuvyer att ta hänsyn till vid planering är Vasagatan, Torgilsgatan, Sturegatan och Skaraborgsgatan. Bebyggelsen bör underhållas med material och metoder som tar hänsyn till det kulturhistoriska värdet.

Korsningen Lennart Torstensons gata - Karlsgatan med katolska församlingens kyrka i fonden, 2025-01-20. Foto: Ulf Larsson.

Viktiga karaktärsdrag i Vasastadens kulturmiljö utgörs av:

- Den Hallmanska stadsplanen från 1903 med gatunät, esplanader och trädkantade sidogator
- Generöst tilltagna tomter med friliggande stora välbevarade tidstypiska flerbostadsvillor och privatvillor i 1 ½-3 våningar med putsade fasader från 1900-talets tidiga decennier.
- Bebyggelsens placering på fastigheterna med obebyggd förgårdsmark mot gata.
- Friliggande hyreshus i två eller tre våningar och välbevarad putsarkitektur från 1900-talets början.

Viktiga avgränsade partier i Vasastaden utgörs av:

- Vasaplans platsbildning
- Vasakullens park
- Den monumentala och representativt utformade husgruppen med läroverk, villor och hyreshus i tegel från 1930-tal i Vasastadens nordvästra del.

Dessa karaktärsdrag bidrar tillsammans till att Vasastaden utgör den mest fashionabla stadsdelen i Skövde under 1900-talets första del.

Antikvarisk konsekvensbeskrivning

Fastigheten Björken 1 är uppförd i början av 1990-talet som förskolebyggnad och har fram tills nyligen haft samma funktion. Ny planerad användning är bostäder, vilket kommer att innebära förändringar i interiör och exteriör. Huvudfasaden mot Lennart Torstensons gata är den mest artikulerade fasaden, medan gårdsfasaden har en något mindre uttrycksfull gestaltning. De två gavelfasaderna utgörs till stor del av helt släta fasadytor, där endast den norra gaveln har en dörröppning till övervåningen, som emellertid omges av en relativt tidstypisk inramning av träreglar.

Stora förändringar på fasaderna riskerar att göra den tidstypiskt gestaltade exteriören mer otydlig. Särskilt gäller detta huvudfasaden mot Lennart Torstensons gata, som har de tydligaste postmodernistiska karaktärsdragen. Det är därför viktigt att eventuella förändringar utförs med stor hänsyn till byggnadens nuvarande formspråk och underordnar sig den ursprungliga gestaltningen.

Rekommendationer samt underlag till varsamhets- och utformningsbestämmelser i ny detaljplan

Rekommendationer

Eventuella exteriöra nytillskott och/eller förändringar utformas i enkelt och renodlat uttryck i harmoni med den f.d. förskolebyggnadens gestaltning. Förändringar utförs med utgångspunkt i byggnadens karaktär, men i samklang med Vasastadens kulturhistoriska värde och betydelsefulla karaktärsdrag.

Gårdsfasad och gavelfasader är mindre känsliga för förändringar än fasaden mot Lennart Torstensons gata, som är byggnadens huvudfasad och redan är relativt rikt artikulerad.

Underlag till varsamhets- och utformnings- bestämmelser

- Vid förändringar av exteriören ska Vasastadens karaktärsdrag vad gäller fasad- och takmaterial, kulörer, detaljutformning och gestaltning beaktas.
- Bevara byggnadens tidstypiska utformning med olika byggnadsvolymer och slätputsade fasader med mindre partier träfasader.
- Bevara befintlig ljus färgsättning i blek pastellfärg i rosa eller gul kulör.
- Taktäckning ska utgöras av rödbruna betongpannor eller röda tegelpannor på stora takytor. Mindre takytor ska täckas med röd plåt i form av bandtäckning.
- De ursprungliga fönstrens placering, form och storlek ska vara vägledande vid eventuella nya fönsteröppningar. Vit kulör på fönstren är tidstypisk och ska behållas.
- Utbyte av ytterdörrar utförs med dörrar i ett enkelt och renodlat formspråk utifrån byggnadens ursprungliga gestaltning. Nya ytterdörrar behöver inte vara vita som idag, utan kan ha avvikande kulör.
- Tillkommande byggnadselement som balkonger och takkupor ska vara begränsade till antal och storlek samt vara anpassade i utformning till den ursprungliga gestaltningen. Balkongräcken ska ha enkel utformning och ska utföras i smide eller metallnät.

- Dekorativa element från byggnadstiden bevaras. Eventuell ny dekor ska vara sparsmakad och inte konkurrera med befintliga dekorationer.
- Ny eller tillbyggnad av befintlig komplementbyggnad anpassas i storlek och gestaltning samt placeras i anslutning till befintliga förrådsbyggnader på gården. Fasader och tak anpassas till befintliga förrådsbyggnader, även vad gäller kulör.
- Med undantag för enstaka mindre komplementbyggnad bebyggs fastigheten inte ytterligare för att bibehålla den öppna karaktären.
- Förgårdsmarken mot Lennart Torstensons gata ska behållas obebyggd.

Källor

Tryckta källor

Björk, Cecilia, Nordling, Lars & Reppen, Laila, Så byggdes villan. Svensk villaarkitektur från 1890-2010. Forskningsrådet Formas 2009.

Björk, Cecilia & Reppen, Laila, Tidstypiskt. Arkitekturdetaljer i flerbostadshus 1880-1990. AB Svensk Byggtjänst Göteborg 2022.

Carlquist, Thomas & Bergström, Lars, Skövde stadsplanering och bebyggelse 1760-1960. Kulturhistoriska byggnader och miljöer. Skaraborgs länsmuseum & Skövde kommun 1991.

Skövde kulturmiljöer. Skövde kommun & Västarvet 2017.

Unnerbäck, Axel, Kulturhistorisk värdering av bebyggelse. Riksantikvarieämbetet 2002.

Otryckta källor

Lantmäteriet, Lantmäteriets historiska flygbilder.

Lantmäteriet, Lantmäteriets historiska kartor.

Skövde kommun, Detaljplan för Vasastaden (Bevarandeplan), Skövde stad, Skövde kommun, Skaraborgs län. Stadsbyggnadskontoret 1995.

Skövde kommun, Flygfotografier

Skövde kommun, Ritningsarkivet

Underlag till kulturmiljöprogram för Skövde kommun. Skövde stad. Del 1 Inledning och historik. Skövde kommun, Västergötlands museum & Västarvet 2011.

Underlag till kulturmiljöprogram för Skövde kommun. Skövde stad. Del 2 Kulturmiljöer och byggnadsobjekt. Skövde kommun, Västergötlands museum & Västarvet 2011.